

De persoonlijke lockdown is onvermijdelijk

Door [Theo Jongedijk](#) - 16 mei 2020
Geplaatst in [Economie](#)

Nu de collectieve lockdown langzaam maar zeker wordt opgeheven omdat het coronavirus milder lijkt te worden, wacht mogelijk honderdduizenden werknemers evenals zelfstandigen door verlies van baan een *persoonlijke* lockdown. De lage werkloosheidscijfers waar we ons de afgelopen jaren in mochten verheugen als gevolg van de nog niet eens volledig voltooide hersteloperatie na de vorige crisis zullen tot het verleden gaan behoren. Daar hoeft je geen onheilsprofeet voor te zijn.

De cijfers die daar de indicatie voor vormen, volgen verderop in dit verhaal. Waar de collectieve lockdown zo goed als iedereen raakte en door onderlinge solidariteit en tijdelijk karakter nog redelijk werd doorstaan, zal de klap van een persoonlijke lockdown veel harder aankomen.

Werkloos worden en zijn, is een veel individuelere ervaring die - nu iedereen voor zijn eigen belang moet opkomen - veel minder solidariteit afdwingt. Het verlies van baan kan voelen als een gang naar Canossa. Als persoonlijk falen terwijl macro-economische ontwikkelingen, met een virus als aanstichter, verantwoordelijk zijn voor dit micro-economische leed.

Een gevoelige nederlaag

Hoe je het wendt of keert: wie zijn of haar baan verliest, lijdt een gevoelige nederlaag. Ziet het inkomen verdampen, daalt op de maatschappelijk ladder, verliest status en aanzien en wordt afhankelijk van een uitkering.

Wen er maar vast aan, mocht het je overkomen: de zelfstandige opstelling met eigen verantwoordelijkheden als actief deelnemer aan de arbeidsmarkt maakt plaats voor een afhankelijke positie die soms zelfs als onderdanig zal worden ervaren.

De persoonlijke lockdown is onvermijdelijk

Als ingeschrevene bij het Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen, kortweg het UWV, word je met regels bestookt. Lijkt het alsof je opeens alleen nog maar plichten hebt en geen rechten. Erover klagen is zo goed als zinloos.

Rigide regels

Het UWV is een uitvoeringsinstantie die zich strikt heeft te houden aan de opdracht van de wetgever, de landelijke politiek in Den Haag. In het parlement worden de regels bepaald.

Die regels kunnen heel rigide zijn. Zoals de ervaren timmerman die nooit ziek was en zonder ooit te hebben verzuimd door het faillissement van zijn werkgever afhankelijk werd van een uitkering.

Hij was gewend om met hamerkist steiger op, steiger af te klauteren, om ongeacht de hoogte van het object zijn opdrachten uit te voeren.

Een computer was hem bij die arbeid vreemd.

Zonder internet echter kan tegenwoordig niet aan de sollicitatieplicht worden voldaan. Onze timmerman zag zich verplicht een dergelijk apparaat aan te schaffen.

Een paar maanden later was hij niet alleen zijn baan, maar ook nog zijn vrouw kwijt. De timmerman kon geen weerstand bieden aan virtuele verleidingen en dat pikte zijn vrouw niet.

Het corona-virus heeft duizenden landgenoten en tallozen elders in de wereld het leven gekost. Zij en hun nabestaanden alsook vrienden en bekenden zijn de meest betreuenswaardige slachtoffers.

Financiële verplichtingen

Nu dienen zich de economische gedupeerden aan. Tienduizenden bedrijven hebben na de wekenlange lockdown een even lege orderportefeuille als kas. De mailbox zit daarentegen vol financiële verplichtingen.

De volgende cijfers illustreren de ernst van de situatie: bijna 350.000 zelfstandigen meldden zich de afgelopen weken bij hun gemeente voor inkomstenondersteuning.

Van ongeveer 1,8 miljoen werknemers, ongeveer twintig procent van het totaal in ons land, betaalt niet het bedrijf maar de Staat het salaris en uitkeringsinstantie UWV moest als gevolg van de economische lockdown de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid activeren zodat een 120.000-tal werkgevers nog even het hoofd boven water kan houden.

Dat stilstand achteruitgang is en dat er zonder werk geen brood op de plank komt, zijn gezegden uit onze taal waarvan de inhoudelijke betekenis de komende maanden voor steeds meer mensen voelbaar gaat worden.

De persoonlijke lockdown is onvermijdelijk

Een economie maandenlang stilzetten, is een volstrekt unicum. Wereldwijd werd dit niet eerder vertoond.

Bij het besluit ertoe in ons land en elders was geen glazen bol nodig om te kunnen voorzien dat zo'n ingrijpende maatregel niet zonder ernstige gevolgen zou blijven. Hoe hoog de prijs van het medicijn zou zijn, liet zich in de verste verte niet bepalen. De deskundigen zijn het er ook nu nog niet over eens welke curve bepalend wordt, die van een licht economische recessie tot en met die van een depressie.

Wacht ons 'Amerikaanse toestanden' waar het werklozenaantal al in de miljoenen is opgelopen?

Zijn de 'diepe zakken' van minister Wopke Hoekstra van Financiën genoeg gevuld om het merendeel van de bedrijven te laten overleven door steunmaatregelen, terwijl hij noch andere bestuurders enige notie hebben hoe lang het virus nog onder ons zal zijn?

Regeren is vooruitzien

Politiek Den Haag had 'eergisteren' al een begin moeten maken met een 'Deltaplan'- Bestrijding Werkloosheid Coronacrisis-2020. Analyses moeten gaan maken over te verwachten aantallen, het soort banenverlies, de leeftijden en competenties van betrokkenen om alles in de steigers te zetten ten einde de komende vloedgolf werkzoekenden zo efficiënt mogelijk te helpen.

Onder het motto: regeren is vooruitzien. Om de kosten zo laag mogelijk te houden, om betrokkenen perspectief te bieden. Kortom: om te redden wat er te redden valt, nu er op dit moment nog nauwelijks een man of vrouw overboord is gevallen.

De crisis is een strategisch moment voor een nieuwe aanpak van de werkloosheid. Erken dat er mensen zijn die door welke omstandigheid dan ook volledig zijn afgeknapt op de arbeidsmarkt, die baas en baan helemaal zat zijn. Hou deze werklozen bij het UWV niet nodeloos in het bestand met als enig doel van betrokkenen het veiligstellen van de uitkering.

Deze mensen worden spooksollicitanten die de organisatie veel geld kosten en het bedrijfsleven opzadelen met een vorm van sollicitatietoneel dat kan worden gemist als kiespijn. Laat mensen open kaart spelen en zet geen sanctie op een eerlijk antwoord of ze nog wel of niet willen werken.

Beloning bij stembusgang

Het feit dat mensen werkloos zijn geworden, betekent niet dat ze opeens al hun competenties kwijt zijn. Waarom kan het UWV geen teams samenstellen van getalenteerde mensen die samen mogen gaan werken aan een nieuwe dienst of nieuw product?

Kan het UWV zich niet ontwikkelen als een soort 'Research & Development'- afdeling waar arbeidskundige-futurologen speuren naar gaten in de markt en vervolgens uit het rijk gevulde bestand er de juiste talenten bij zoeken?

De persoonlijke lockdown is onvermijdelijk

Ongewone maatregelen zouden weleens de ongewone problemen van deze ongewone tijd kunnen oplossen. Met een aantrekkelijk vooruitzicht: beloning van de kiezer bij de stembusgang van begin volgend jaar voor een nieuw parlement.

(Journalist Theo Jongedijk is ervaringsdeskundige. Nadat hij na een lange loopbaan werkloos werd, schreef hij het boek 'U past WEL/NIET in het profiel' dat in 2017 op de markt kwam)